

Izhaja vsak petek. Naročnina 6 Din mesečno, 15 Din četrtletno. Za ino- zemstvo 10 Din mesečno. Uredništvo in uprava Ljubljana, Delavski dom, Karla Marksa trg 2, dvorišče. Čekovni račun 14.577. Lastnik in izdajatelj Alojz Kusold, Ljubljana. Odgovorni urednik Albert Hlebec, novinar, Ljub- ljana, Karla Marksa trg št. 2. Tiska tiskarna »Slovenija«. Za tiskarno odgo- voren: Alojzij Höfler v Ljubljani.

Vsak obrat, vsaka vas imej dopisnika za »ENOTNOST«.

ENOTNOST

DELAJSKO - KMEČKI LIST

Delavci, kmetje in vsi zatirani narodi, združite se!

»ENOTNOST — je velika stvar in veliko geslo. Toda delavski stvari je potrebna enotnost markstov, a ne enotnost markstov s takimi, ki markstizem pačijo ali mu celo nasprotujejo.«

K vladni krizi.

Meščansko časopisje je zadnji teden polno po- ročil, prerokovanj in bojnih gesel. Vladni »Slove- nec« hvali današnjo vladu, opozicijsko »Jutro« pa napada Vukičević-Koroščevo-muslimansko vlad- o in obljublja ljudstvu svobodo in kruha, če pride na vlado kmečko-demokratska koalicija Radica in Pribičevića, ki kateri je pred par dnevi pristopil tudi Davidović, ki ima za seboj en del demokrat- skega poslanskega kluba. Ker Marinkovičovo krilo demokratskega kluba vlado še podpira, se ta še vedno drži na krmlu in pripravlja nove manevre, da obdrži oblast v svojih rokah.

Delovno ljudstvo se ne sme dati zavarati z lepiimi besedami malomeščanske opozicije Davidovi- ča, Radica in Pribičevića. Kakor današnja vlada poznamo po njenih delih, tako moramo tudi kmeč- ko-demokratsko opozicijo soditi po delih, dokler so bili na vladi in ne po njenih lepih besedah, v katerih so tudi klerikalni moštri, kadar so v opo- ziciji.

Velebska hegemonistična klika vstvarja po- časi a vztrajno, takozvano četrto stranko, srbsko velekapitalistično stranko, ki naj bi podpirala in uvedla v državi vojaško fašistično diktaturo. Samo s tega vidika je mogoče pravilno oceniti in prav presoditi dogodke zadnjih dni in spoznati, kam vodijo. V doslej enotni demokratski stranki sta se formirala dva krila, močnejše z Davidovičem, predstavnikom malomeščanstva na čelu in manjše, velekapitalistično krilo Marinkoviča, predsednika belgrajske borze. In taktika obeh kril odgovarja njunim sestavam. Davidovič, malomeščanec je ne- odločen, kolebljiv, brezprincipien. Davidovičevci so leta in leta podpirali režim in ga konsolidirali, z njihovim sodelovanjem je bilo sprejetih nebroj protiljudskih zakonov v zadnjih letih. Obznana, zakon o zaščiti države, davčni zakon itd., vse to je režim naprtil ljudstvu s pomočjo demokratov, ki so za par drobtin pripravljali podpirati vsako vlado. Danes, ko velekapital udarja tudi po malo- meščanstvu in tudi po srbskemu ko ko nezadovolj- nost v ljudskih množicah raste, je krenil Davidovič pod pritiskom mase zopet za kratke čase »na levo«.

Tabor »demokracije« oznanja, da vodi boj za pa- rlamentarizem, proti reakciji, za koncentracijsko vlado. Toda ta boj je samo papirnat in jezični boj poslancev v parlamentu, ne pa resnični boj za de- mokracijo, ki je ogrožena od sil izven parlamenta. Znano in verjetno je, da »blok demokracije« ne bo dobil vlade, čeprav zbere pod svojo zastavo ve- čino parlamenta. Že 1924. leta smo doživeli, da je takratna Davidovič-Koroščeva vlada bila čez noč vržena, čeprav je imela v parlamentu večino. Iz- venparlamentarne sile okoli »Političnega Glasnika« so od 1924. leta postale močnejše in je tako vlada in je tak parlament je v Belgradu še mogoče, ki se v vsem pokori vojaško-fašistični klikki, katere po- litiko sprova današnji Vukičević-Koroščev re- žim. Vladajoča, izvenparlamentarna vojaško-faši- stična klika še trpi formalen parlament, že pa se pojavljajo glasovi, da je treba uvesti režim močne roke...

Kmečko-demokratska opozicija, sicer sicer bo- robo proti današnjemu režimu, toda brez ljudstva, brez upa zmage, »Zmaga« lahko, če kapitulira! Delovno ljudstvo od kmečko-demokratske ko- alicije nima ničesar pričakovati. Menjajo se lahko osebe in tudi stranke v vladi, današnji protiljudski režim s kurzum na prehod iz prikrita v odkrito diktaturo pa bo ostal.

Niso parlamentarne kombinacije način boja za obrambo demokracije in parlamentarizma, malo- meščanski »demokratski« blok ni na potu resnične borbe proti diktaturi, edina pot boja proti diktaturi je zveza delavcev in kmetov vseh narodov Jugo- slavije proti politiki režima velebske buržoazije.

Kdo je Mladen Kostov?

Brez dvoma so znani danes že skoro vsakemu tisti znameniti članki o »Sovjetski Rusiji«, ki jih objavlja Mladen Kostov v »Jutru«. Tisti Mladen Kostov, ki je lansko leto v Ljubljani z veliko mujo izstokal, da je za zblizanje »jugoslovanskega na- roda« z bolgarskim. In kakor tedaj, tako se danes prav nič manj ne muči postaviti vso »Sovjetsko Rusijo« v luč svoje izkristalizirane slepote in ne- umnosti v službi kapitala. Dobro mu nese.

Toda mož je pozabil na eno! — namreč: da je na svetu precej bolj brhtrnih glav kot je nie- gova. Kajti celo važne osebnosti iz SDS so opazile, da so članki pisani tendenciozno. — To je milo rečeno. Oni so vprav odvratni.

Ali kdo pa je pravzaprav ta gospod Mladen Kostov? — Sledili smo in dobili sledeče infor- macije:

»Mladen Kostov — ali kakor ga vsi imenujejo »Denja« — je bolgarski emigrant, ki živi v Parizu. Po prepričanju je »zemljoradnik« in pripada grupi Bolgara Koste Todorova, znanega agenta belgraj- skih imperialistov, ki se nahaja sedaj v Ameriki zaradi propagande v korist Sovjetskemu Bel- gradu. — Se pred tremi meseci je dobival Mladen Kostov mesečno 2000 francoskih frankov (okrog 450 Din) od belgrajskega ministrstva zunanjih za- dev; poleg teh pa je dobival še 2000 francoskih frankov od šefa belgrajske politične policije Žike Lazića. — Pred tremi meseci pa mu je ministrstvo zunanjih zadev plačilo iz neznanih razlogov usta- vilo, tako, da dobiva danes le še 2000 francoskih frankov od šefa politične policije. — Da je prišel v Rusijo, se ima zahvaliti znani bolgarski pisateljici in levicarki Ani Karimic.

Ta informacija pove, koliko je verjeti »poro- čilo« Mladena Kostova in »Jutra«, ki jih pošilja v svet kot sveto resnico.

IZ KITAJSKE.

V tovarni »Stora« d. d. v St. Vidu, podružnica Gameljeve, delajo delavke od 30. januarja naprej od 6. ure zjutraj do 19. zvečer, t. j. 16 ur nepre- kinjeno, in to za plačo 1.50 do 2 Din na uro. Njuno prosim, obvestiti takoj »Inspekcijo dela«, da pre- preči tako zločinstvo. Do sedaj so delale od 7. ure zjutraj do 19. ure zvečer z opoldanskim odmorom. D. č. i. o.

Po strokovnem kongresu.

Opportunistična politika in fašistične metode birokracije vodijo v popolno razsulo razrednih strokovnih organizacij.

Pred 80 delegati se je na pokrajinski stro- kovni konferenci očitno pokazalo, da smo imeli mi dekalisti prav, ko smo skozi pretekli dve leti opozarjali proletarijat Slovenije, da vodi sociali- stična birokracija strokovne organizacije v prop- ad in tako slabi bojovne pozicije delavstva v boju proti vedno hujši ofenzivi kapitala. Naštevati in kazali smo tudi na vzroke propadanja razrednih organizacij v želji, da se odpravijo, žal, zaman. Če smo zahtevali, da se vpoštevajo in izvaja sklepe tivolske konference strokovnega zedinjenja, nas je socialpatriotska birokracija psovala z »drekači« in sprovala naprej svojo politiko diametralno na- protno oni, sklenjeni na tivolski konferenci. Taka politika ni mogla ostati brez posledic. Kar ni uspe- lo režimu glavnice, niti buržuaznim strankam, to je napravila socialpatriotska birokracija s svojim delom: vzela je širokim plistem delavstva zaupa- nje v razredne organizacije, kompromitirala je pred masami idejo razrednega boja. Dve leti po kongresu zedinjenja v Tivolju, so tudi »zedinjene« strokovne organizacije tako kompromitirane v oči delavstva, kot so bile pred tivolskim kongre- som socialpatriotske. Na tivolskem kongresu pred dvema leti se je spremenilo samo ime, socialpatri- otična politika in socialpatriotsko-fašistične metode so ostale iste, na tem niso spremenili ničesar »ze- dinjaši« Stukelj, Sedej itd. mogli. Kar se je zgodi- lo 1925. leta, ni bilo zedinjenje, temveč kapitu- lacija. Mnoge delavce, ki nam tedaj niso mogli tega verjeti, je sedaj tok časa poučil, da smo imeli mi prav.

Pokrajinska konferenca 4. in 5. februarja je bila žalostna slika razsule razrednega strokovnega gibanja, tem žalostnejša, ker tega birokracija pri milijonskih kasah Delavske zbornice noče videti. Če bi pravila ne zahtevala, da se mora vsaj vsaki dve leti vršiti pokrajinska konferenca, bi se naj- brže niti ne vršila, ker kakih važnih predlogov za bodočo strokovno delo Strokovna komisija sploh ni pripravila. Še suha poročila in predloge praznih resolucij so delegati dobili šele na predvečer kon- ference.

Iz poročila Strokovne komisije je razvidno, da vse strokovne organizacije nazadujejo, niti be- sedice pa ne najdeš v poročilu o vzrokih nazado- vanja. Vsem nam je znano, da so po tivolski kon- ferenci strokovne organizacije napredovale. Šte- vilčno naraščale in pridobile na vplivu. To na- predovanje je trajalo celo leto do konca 1926, ko je delavstvo še verjelo, da se more v zedinjenih organizacijah boriti za svoje pravice, ko je še ver- jelo, da so to »nestrankarske« strokovne organi- zacije in da je mogoče po načelih demokracije sodelovati pri določanju politike in taktike v or- ganizacijah. Veljenski slučaj (izključitev cele opo- zicijske podružnice), izključitev kovinarja so- druga Vistra iz odbora Strokovne komisije in or- ganizacije, izključitev s. Marcela Zorge, Vsevelav- ski zlet, obljemanje z demokrat in klerikalci po- ključu v Delavski zbornici, aktivna in celo ponekod nasilna agitacija za SSJ in »Delavsko Politiko«, pisava »Delavca«, komisaristi itd. itd., taka poli- tika in take metode birokracije so morale rušiti

Druga seja ljubljanskega občinskega sveta.

Torkova seja ljubljanskega občinskega sveta je bila za meščanske stranke zopet hud dan. Če- prav so številčno slabi delavski zastopniki, ven- dar so v današnji situaciji, ki odločujejo. Doselej so bili sprejeti vsi predlogi delavskih zastopnikov, medtem ko so predlogi klerikalcev in tudi demo- kratov že parkrat pogoreli. — Seja so zelo zani- mive in napete, galerija je vedno polna (delavcev je premalo!) in vztraja do konca.

Po otvoritvi in nekaterih naznanilih je župan prečital dopis velikega župana, s katerim razve- ljavlja sklep zadnje seja, da se ne zaprosi nikjer za proračunski provizorij, kar je bilo sprejeto v zadnji seji na predlog s. Lemeža proti predlogu klerikalcev, ki so zahtevali, da se mora prositi klerikalni oblastni odbor za odobrenje provizorija in tudi proti predlogu demokratov, ki so bili za to, da se prosí belgrajskega ministra za provizorij. — S. Lemež je označil dopis velikega župana, kot gaženje občinske avtonomije in dokazal je tudi, da je pravna utemeljitev razveljavljanja napočila in nevdržna. Pokazal je na primerih preteklih let, kako vsakokratne vladne stranke, enkrat demo- krat, drugi klerikalci, teptajo občinsko avtonom- ijo in demokracijo in stavil predlog, da se vloži proti razveljavljanju sklepa pritožba. — Klerikalci in radikalni niso nič skrivali svojega veselja, da je veliki župan razveljavil sklep, ki temelji na na- čelu, da je občina avtonomna in ponavljali svoj predlog, da naj se le prosí pri oblastnem odboru, oni da garantirajo, da bo provizorij odobren. Ve- likega župana so se poskušali odrekat, češ on je predstavnik oblasti in ne SLS, pa s. Gustinčič jim je s klčem »Oblast ni v božjih, temveč vaših ro- kah«, popolnoma zmčsal steno. Sprejet je bil predlog s. Lemeža, da se varuje načela občinske avtonomije in da se vloži pritožba.

Na dnevnem redu je bila tudi volitev odsekov, ki jih je v Ljubljani 19. v pavzi, ki je bila dolo- čena za sestavljanje sporazumne liste za odseke, ni prišlo do sporazuma med demokrat in kleri- kalci in po otvoritvi seja je prišla na dan

pokvarjena krvava kupčija med demokrat in klerikalci.

Demokrati in klerikalci so iznašali na dan podro- bnosti zakulisnih pogajanj za sporazum in čitali svojo medsebojno korespondenco. Brez sramu so eni in drugi iznašali, kako so trgovali za občinske interese. Poznamo ene in druge, kakšni so, kadar so na vladi, kadar imajo moč v rokah. In razgali so se eni in drugi. Klerikalci bolj, ker jih vodi v občinskem svetu nerodni dr. Jerič, medtem ko so demokrati pri pogajanjih bili bolj previdni, čeprav dejansko prav nič ne zaostajajo za klerikalno-radi- kalnimi korupcionisti. Iz pogajanj je se videlo, da si hoteli medsebojno razdeliti občino v izkori- ščanje. Mi SLS, bomo komandirali nad temi pod- jetji, vi pa delajte v svojih krajih hočete; občinske nastavitve in nameščenice bomo nastavljali in reducirali po ključu, po strankarskih legitimacijah; na javnih občinskih sejah bomo govorili samo to, kar je nam in vam prav, o delikatnih stvareh ne bomo dopustili niti manjših govoriti. Taka je bila baza delovnega programa, na kateri naj bi se do- segel sporazum za delovno večino med klerikalci in demokrat in na tej gšeftarski podlagi so se tudi razbili. Ugotoviti je treba, da je komunalni program bil sprejet obojestransko in da so se raz-

strokovne organizacije, so gnale manj odporne iz organizacije. »Bolje 10 pokornih članov, kot tisoč kritikastov«, po tej Jeramovi besedi so postopali in dosegli majhne, a birokraciji pokorne organiza- cije. Od 3507 članov, ki jih je imela Strokovna ko- misija pred tivolsko konferenco 1925. leta, je tekem 1926. leta, ko so vstopali dekalisti, naraslo član- stvo na 8000 in več članov. Birokracija se je pre- plašila, začela so se izključevanja, nasilja in od 8000 članov je šlo članstvo lansko leto zopet na- vzdol in padlo na 5600 članov. Opadanje pa ni zaključeno in žalostni strokovni konferenci 4. in 5. februarja bo sledilo novo opadanje.

Arhova rudarska organizacija je šla od 900 na 225 članov navzdol, ORS od 600 na 400, usnjari so kot samostojna organizacija sploh likvidirali, druge organizacije so padle za par tucatov, naj- večji opad pa beleži Savez železničarjev, ki je pa- del od 3500 na 2275 članov. Ni kriva zaspanost in pasivnost delavstva, da zapuša strokovne organi- zacije, krivdo je iskati v organizacijah, v napačni politiki in fašističnih metodah teh organizacij, ki naravnost odbijajo in odganjajo delavce.

Poročilo Strokovne komisije se pohvali s »po- slovniimi dobičkom«, ki je večji kot je bil 1925. leta. Če bi brezposelnosti dobili ves denar, ki za sprejela Strokovna komisija od Delavske zbornice, bi »po- slovni dobiček« mogoče ne bil tako sijajen, imela bi pa Strokovna komisija več zaupanja in več članov.

Potek konference same se je vršil v zname- nju manevriranja in fašističnih metod. Le s skraj- nim trudom so delegati dosegli pri vodilni biro- kraciji, da je mogel govoriti s. Tome o strokovnih organizacijah v Sovjetski Rusiji. Resolucija s. Ma- kuca je bila že odglasovana in sprejeta z vsemi proti 4 glasovi, pa birokracija je sklep konference razveljavila in proglasila enkrat še sprejeto reso- lucijo, kot brezobvezno mnenje s. Makuca, ki se še bo milostno objavila tudi v »Delavcu« (če se St- ukelj zopet ne bo poživljal na ta sklep). Konferen- ca ni napravila sploh nobenega važnega sklepa. O zedinjenju strokovnega pokreta nič, o delu v Delavski zbornici nič, o likvidaciji socialne poli- tike nič, o šurnem delu nič, sploh je rezultat kon- ference: ničla.

Izgledi bodočega dela teh strokovnih organi- zacij so žalostni, ker SSJ, ki komandira v Stro- kovni komisiji napoveduje v »Delavski Politiki« cel pogrom proti dekalistom v strokovnih organi- zacijah.

»Z vsako toleranco (strpljivostjo) je treba pre- nehati ter se poslužiti, če drugače ne gre skrajnih sredstev, ne pa ljudi, ki stokrat več delavstvu škodujejo kot vsi kapitalisti skupaj (to smo mi de- kalisti po mnenju SSJ), smatrat za sodruge«, to je povelje socialističnih generalov za nastopanje v strokovnih organizacijah.

Po izkušnjah zadnjih dveh let, po rezultatih konference 4. in 5. februarja, in po napovedih boja na nož po konferenci, moramo vpoštevati spre- menjen položaj in določiti smernice našemu stro- kovnemu delu. Brez razrednih strokovnih organi- zacij proletarijat ne sme ostati. P.

v smislu sklepa občinskega sveta ne more biti član komisije, pride zadeva v sejo občinskega sveta. Kljub temu pa je komisija mogla določiti vsaj program preiskave. Predmeti, o katerih bo razpravljala, so sledeči: 1. Nakup stavbišč za artilerijsko vojašnico. 2. Nakup Filipovega dvorca. 3. Najemne pogodbe. 4. Dobave sla- bega gradbenega lesa. 5. Vprašanje električne želez- nice. 6. Pogrebni zavod »Concordia« (nakup od usmi- lenih sester). 7. Razmere na mestni pristavi. 8. Mestna klavnica. 9. Oddaja mestnih zgradb (izvrševanje) in druga podjetja. 10. Osebnne zadeve (personalije). 11. Ne- opravičeni osebni izdatki (potovanja gerentov, di- jete itd.).

Za vsako točko se bo izvolil izmed članov komisije referent, ki bo zbiral obtežili material kakor preisko- valni sodnik. Preiskovalci bodo podali komisiji pismene reterate. Ti referati bodo potem najbrže tudi objavljeni v posebnih brošurah.

Prosimo vse one, ki imajo kake podatke k zgora- j navednim točkam, da jih izročijo našemu članu te ko- misije, sodr. Gustinčiču.

Predloženi načrt proračuna DZ. Je slabo.

V nedejo bo plenarna seja Delavske zbornice glasovala o pripravljenem proračunu Delavske zbornice, ki je bil brez komentarja objavljen v »Delavcu«.

Mnogokaj v tem proračunu je nejasnega in nerazumljivega, povsod se skrivajo zloglasni »dis- pozicijski fondsi«. Samo par pripomb stavljamo dan- es k temu projektu, da olajšamo delegatom, da zavzamejo svoje, delavsko stališče.

1. Plenarne seje Delavske zbornice se doslej niso vršle, kadar bi to bilo potreba, češ, ni sred- stev. Kadar so bile sklicane, se je to zgodilo samo za par ur, da delegati-delavci niti do besede niso mogli priti »vsled pomanjkanja časa«. Da bo mo- goče seje plenarna sklicevati po potrebi in če treba tudi za dva ali tri dni, naj se poviša postavka pod izdatki III/1 na tako višino, da ne bo finančnih ovir za temeljito delo plenarnih sej Delavske zbor- nice.

2. Delavska zbornica razen »Poročila« ne iz- daja nobenih publikacij. Da ji bo omogočeno pu- blicistično delovanje, je treba osigurati pod IV. fi- nančna sredstva.

3. Povišanje dosedanje plače. 3000 Din me- sečno tajniku prosvetnega odseka, kateremu De- lavska zbornica že itak plačuje poleg plače še vse davke in bolniško zavarovanje, je v današnjih raz- merah luksuz in naj se zavrne, kakor je iz istih razlogov zavrniti povišanje plač tudi ostalim viš- jim uradnikom Delavske zbornice, ki že dobivajo po 3—5000 Din. Poviša se naj plače samo onim nižjim nastavljenim, ki ne prejemajo niti eksis- tenstnega minimuma.

4. Dobro naj preiščejo delegati, kam je šel denar iz postavke »strokovni tečaji« (V/6) v pre- teklem letu in šele potem naj eventualno glasujejo za izdatek 100.000 Din v predloženem proračunu.

5. Oddelek VI. proračuna, ki zahteva 370.240 dinarjev, je temeljito predelati. Postavko pod VI/6 »delavske pomožne blaginje« je črtati, ker so že lansko leto bile dovoljene veliksanske vsote v ta namen, pa se ne ve, kaj je z denarjem.

Brezposelne podpore reduciraj proračun od 300.000 Din na 50.000 Din, kar je naravnost sra- mota. Postavko za brezposelne podpore je zvišati najmanj vsaj na lanskih 300.000 Din.

Za delavske zaupnike je v proračunu samo 10.000 in 50.000 Din, kar ne zadostuje niti za iz- vedbo volitev. Ta postavka naj se zviša tako, da se ne bo več moglo dogoditi, da preganjani za- upniki ne dobijo pri Delavski zbornici nobene po- pore, ker »proračun ne dovolje«.

Za danes se omejujemo samo na te pripombe.

Poleg proračuna pa mora plenarna seja De- lavske zbornice spregovoriti svojo besedo tudi o Gosar-Uratinovih pravilnikih in povedati, da ne odgovarjajo delavskim interesom. Res je, da so očetje teh pravilnikov Gosar, Uratinik itd, samo- drži v Delavski zbornici, toda brez ozira na to, je dolžnost delegatov, da brez rezerve obsojijo te pravilnike.

Klici iz krvave Macedonije!

Masčevanje za Preliča?

Nekoliko dni po atentatu v Skoplju, je bil iz- vršen v rojstnem mestu atentatorka Buneve drugi politični umor. Žrtve je sedaj domačin Boris Sto- janov Andrejčin, star trideset let, po poklicu advo- kat, a drugače pošten državljan. Morilec je streljal v oddaljenosti treh korakov, na glavi je imel šaj- kačo. Po izvršitvi atentata je izginil, a Boris St. A. je bil na mestu mrtev. Oblasti niso uvedle nikake preiskave.

Kdo je Boris?

Sin brata znanega bolgarskega pisatelja An- drejčina, Bolgarski rezervni oficir. Ljubljene vse- ga Tetova, ki mu je v solzah priredilo veličasten pokop in s tem manifestiralo svojo veliko ljubezen do pokojnika, a prezir napram zločincem.

Kdo je morilec?

Bolje rečeno: kdo je dejanski morilec? Ne- znani! To bo tudi ostal. Oblasti niso do sedaj pri- jele niti enega izvršila atentatov, podobnih temu, a jih je cela vrsta: V Štipu, Devdeliju, v Negotinu, na Vardariju, v Roženu in širom Makedonije. Za to vrsto ubojev obtožuje narod samo oblast, ki ni podvela ničesar niti tedaj, ko so dejanski ubijalci bili znani.

Zakaj je bil ubit?

Boris ni storil nikakega prestopka. Drugače bi ga že davno krili zidovi, za katerimi se naha- jajo večinoma nedolžni ljudje. Splošno mnenje je, da je ta uboj le masčevanje za Preliča, kakor sta bila ubita iz masčevanja tudi Miša in Risto Miha- lov za Kovačevića. To mnenje krepijo še besede, s katerimi je zagrozil novopostavljeni skopljanski veliki župan, polkovnik Naumović: »Za oko glava, za zob ulica!«

H koncu eno konstatacijo: Buržniški tisk ni spregovoril o tem umoru niti besede...

V zaščito političnih emigrantov!

V Vrhu so zaprti že skoro dva meseca štirje delavci, emigranti iz Bolgarije — brez kakršnega- koli vzroka. Motiviraju aretacijo s tem, da so pro- pagirali komunizem. Denunciral pa jih je neki bivši detektiv in okrajni glavar v Jambolu (Bolgarska) za časa zemljoradniškega režima, sedaj istotako emigrant v Jugoslaviji. Govorijo se, da bodo te štiri zaprte sodruge izgnali nazaj v Bolgarijo, kar znači za njih gotovo smrt. — Apeliramo na merodajne činitelje, da se jih ne izžene v Bolgarijo, temveč, da se jih, če so zaslužili, sodi pri nas.

Grupa emigrantov.

Jour-fix.

Amerikanci so na sploh nežni in rahločutni ljudje. Grde reči niso za njihova ušesa. V Zdru- ženih državah se nikdar ne zgodi, da bi po ne- dolžnem ljudu obešali. Raje jih elektrificirajo. To se jim zdi boljše in milejše. Wilson ni mogel prenesti dejstva, da so se nahajali v Evropi podjarmljeni in neosvobojeni narodi. Sestavil je svojih 14 točk, pa se je začel boriti, moderni vitez za neosvobojene narode. Seveda v Evropi. Le mimogrede in slu- čajno je Amerika naredila med bojem tudi dobre kupčije in pobrala Evropi vse zlato. Ampak le zato, ker je vedela, da zlato rveže škoduje in da škoduje tudi neosvobojenim narodom. Sicer kaj bi z zlatom, ki so se borili za svobodo? Saj je že v svobodi dovolj zlata. Niti ni Wilson kriv, da se je število neosvobojenih narodov pomnožilo. Kaj mo- re zato Amerikaneec, če so Evropejci taki. Tudi sedanjí predsednik ameriških združenih držav je nadvse rahločuten človek. Kakor vsi Ameri- kanci. Zato je svetu predlagal, naj bi se v bodoče preprečile vojske potom podpornih čolnov. Než- na duša. Vsaj eden, da ima srce za ljudi. To se pravi, če je že reč tako in če se že hočejo med seboj junačiti, naj bo v božjem imenu. Saj so ljudje z ideali. Naj se streljajo, naj si z bajoneti trebuhe parajo, naj se s plini zastrupijo. Naj ru- šijo polja in vasi in mesta in dežele in narode. Naj svet izprememi v razvalino in ljudi v nov rod invalidov. S kanoni, tanki, aeroplani. Le ne s podporniki. Zakaj podporniki bi lahko škodovali tudi ameriškim bojnim čolnom in prevoznim bar- kam ameriškega blaga.

So ljudje, ki ne verjamejo, da so ameriški ljudje nežni, rahločutni in kar spada zraven. Ame- rikanci branijo svoje blago, pravijo taki ljudje. No ja, tudi pač sveže blago. Ampak to je vendarle namenjeno Evropi. In Evropa mora jesti, če je tudi invalidna.

Angelska ameriška srca.

jezna.

Pomoč! Pomoč!

Trst, februar 1928.

Pišem vam iz žalostnih krajev. Vendar vedite, da živimo, da se borimo, da se bomo borili do zmage, ki ne more izostati. Naš položaj je težak. Ni dela, ni zaslužka, ni več za delavca in kmeta nobenih pravic. Kjer je za- služek, je nezadosten in grenak. Ječe so polne najboljših delavsko-kmetijskih borcev. Celo vrsto malih in nezdra- vih italijanskih otrokov je fašizem napadil z voditelji delavsko-kmetijske gibanja. V zaporih in na otkah, kjer se ravna s političnimi kazenci nenavadno nečlo- vsko, je že dosti sodrugov umrlo in težko obolelo. Birčev je vse polno. Preiskave in nove aretacije so na dnevnem redu. Kmalu ne bo več neašističnega človeka, da ne bi bil politično sumljiv. Življenje je kakor v jači. Zlasti so slovenski delavci in kmetje in izobraženci vsi osumljeni, da so komunisti in italijanska obila smatra, da je naše delavsko-kmetisko gibanje v svojem bistvu iredentistično. Smo torej preganjani kot komunisti in kot slovenski iredentisti.

Kljub temu, da imamo policijo neprenehoma za pe- tami, da so nam potom preiskav pobrali najboljše knjige, pozaprti najboljše ljudi in da so za najmanjše prestopke predpisane kazni na večletno ječo, živimo, delamo in organiziramo in se borimo. Petdeset let delavskega gi- banja in agitacije ni zmoglo razširiti naših idej tako, kakor jih je razširila ali vsilila fašistična reakcija in naše tiho delo, iz gorja srce spoznanje, iz temnih za- pored in pustih otrokov prihajajo bodrilni glasovi. Ujete sodruge nadomeste še tisti dan drugi bojevniki, priprav- leni na vse. Težki časi so rodili prvostvorne junake. Da je to resnica, vam bodi v dokaz sledeče: Mussolini je izdal amnestijo svoje vrste za politične kazence. Kdor je bil kaznovan zato, ker je njeza, Mussolinija, razžalil, dobil prostost, ako se spreobrne in za ame- stijo zaprosi. Oglasil se je en cel človek. Drugi so v zaporih molčali, niso marali take amnestije. Tudi za konfirancije, ki jih je nekaj nad štiri tisoč, je bila iz- dana amnestija, če zaprosijo zanjo. Zaprošilo je tako amnestijo 21 konfirancije, po večini nedelavci. To so znamenja, da je proletarijat moralno na izredno visoki stopni.

Da delamo, vam povem v dokaz, da je izšla tudi januarska številka našega priljubljeneega, ilegalno izha- jajočega lista »Delov. Mala je oblika in ni tiskan, marveč litografiran. Tihí proletarski junaki ga pišejo in litografirajo in raznašajo. Kdor dobi list, ga najprej po- ljubi. Poljub velja ideji in je izraz zvestobe in ljubezni. Kdaj se bo zopet pojavil v oni razkošni obliki in bo- gati vsebini, ki nas je prvič posetil in nase in na idejo za vedno priklenil?

Na vse to pa ne glejte mrzlo! Tako delo zahteva velikih žrtve. Veliko je spoznanje. Se večje je gorje. Naše navdušenje vam priča, da imamo voljo do dela, da smo pripravljeni na vse. Ali vse to je potrebno, da vsi po svojih močeh podpro. Smo na sredstvih ubogi. Naši so večina vrženi iz vseh služb. Treba je pomagati tem, njihovim družinam, družinam in otrokom zaprtih delavcev. Treba je, da se zganete tudi vi, da moralno podprete in tudi gmočno naše delo. Da ne pozabite na našega kmeta in delavca, ki jima je fašizem pobral vse, ki hoče iz njih narediti srednjeveškega tlačana in po- gonskega sužnja. Prihitite na pomoč. Navdušenje za nas bo le tedaj upravičeno, ako bo podprto z zavestjo, da ste storili za nas vse, kar vam je bilo mogoče storiti. Vsak vinar je dobrodošel, vsak pozdrav prijeten. Pri- dite nam na pomoč!

Desetletnica upora mornarjev v Boki Kotorski.

V Babilonu narodnosti, na krovih avstrijske vojne mornarice je vladala splošna nezadovolj- nost, [nezadovoljnost z dolgoletno vojno, nezado- voljnost s hrano in slabim ravnanjem. Revolucio- narni val leta 1917 v Rusiji, upor francoskih mor- narjev v Toulounu in nemških v Kielu, nastop ru- silskih mornarjev v Kronstadt, so vplivali vedno silnejše in pod vodstvom mornarjev-socialistov- revolucionarjev je izbruhnil upor vojne mornarice v Boki Kotorski, ki je bil zamišljen kot signal za revolucijo celokupne avstrijske vojske. Če bi za- mišljena revolucija

Za konsolidacijo delavskega gibanja.

Čitaj in sodi . . .

Ko na večer, ko se vlečem, premišljujem, kako je moglo priti do te strašne delavske polomije, v kateri se zlati jugoslovanski proletarijat nahaja, mi stopi takoj pred oči revščina našega tiska. Vzemimo samo Slovenijo:

Za strokovne organizacije imamo časopis »Delavec«, za organizacijo žen in deklet »Ženski list«. Politične liste pa imamo: Za Bernotovo socializem in njegove strokovne sekcije je »Napreje«, za mariborske socialiste je »Delavska Politika«, za kranjske Kristanove socialiste je revija »Pod lipo«, v katero proti plačilu seveda odlagajo vsi svoje umotvore. Vse te liste več ali manj čitam, nikjer nič jedra, nič socialističnega — sama praznoba in dušna revščina. »Delavska Politika« bi bila rada včasih duhovita, zlasti takrat, ko opisuje dogodke iz Rusije, vso zavist, ki jo tare, je videti na prvi pogled. Skriviati ne more nejevolje, ki jo ima proti zmagovalnemu revolucionarnemu proletariatu v svetu in se posebej v Rusiji. »Napreje« se odlikuje po svoji vztrajnosti v blatenju, nima nobenih novih misli, je brez vsakih idej in brez kakršnihkoli načrtov za bodočnost.

Iz vse pisave se vidi, da so to samo med seboj skregani socialisti, ki živijo od osebnega boja in od patriotičnih Kristanovih napak. Ta brezvesebinska gonja se je preživela in delavstvo odbija, zaradi tega delavstvo »Napreje« nerado čita. Družne liste ne omenjam, vsak naj se prepriča na svoje oči, naj si vzame potrpljenje in naj čita. Ko bo prečital par solzavil in nevedoč kaj hoče člankov, bo odložil to revščino z vzdihom: »O ti nesrečna dolina šentflorijskaja.«

Oprosti mi, sodrug urednik, da povem svoje

Pritožbe rudarjev TPD.

Trbovlje, 7. februarja 1928.

Stanje rovov Polaja je takšno, da je že skrajni čas, da se rudarske nadzorstvalne oblasti enkrat zganejo in ukrepanje potrebno za varnost življenja rudarjev. Starejši rudarji ne pomnijo sploh takega nereda in nevarnosti, v kakršnem se danes rovi nahajajo. Koder greš, vse polomljeni, nad rudarjevo glavo preči nevarnost, da se vsak čas vsuje na njega zid, gramož ali premog in ga lahko težko ali smrtno poškoduje. To tudi na prometnih progah, ker ni zavarovano, ker je več stojič (Zimper) zaporedoma zlomljenih, katerih se ne nadomesti z novimi. Tako se je dogodil slučaj že v drugič (prvi pri S. Jurca), da ko je peljal rudar s. Karl Sirše iz štev. 180 vozček s premogom po taki progi in ker so bili na progi kolj polomljeni, je z vozičkom zadel ob enega teh polomljenih kolov, nakar mu voziček pade iz tira. Tisti moment se pa zruši premog na tega rudarja in ga popolnoma zasuje. Vsulo se je na njega 6 vozičkov premoga, sreča v nesreči pa je bila, da se ni več vsulo, ker drugače bi bilo po njemu. Takih in sličnih nevarnosti ne manjka. Drugi dan je bilo takoj vse lepo in dobro zavarovano na dotičnem mestu, zavarovale se pa niso nadaljnje roge in drugi delavni kraji. Poprje če se je zlomil kol, kapna-rigi ali opirač, se je takoj nadomestilo z novim in zavarovalo, a danes se tega ne stori (ker se varčuje, na nesrečo rudarja). Zid v rovu, če je bil zdrobljen, se ga je takoj popravilo, a danes vise stene nad glavo rudarja in čakajo, da se zrušijo in rudarja pokopajo. Tesarje (Zimmerhauer), zidarje se razžene na razna druga dela (činosat, laufat na razna zunanja dela itd.), mesto da bi ti rudarji-tesarji bili na svojih delovnih mestih in zavarovali nevarne in ogrožene kraje proge in tako naprej, da ne bi rudarjevo življenje bilo brez potrebe v taki nevarnosti. Če se na takih krajih nesreča pripeti, je to krivda obratovodstva, ne pa rudarja.

Potem imamo še etazo X., kjer tudi vlada skrajna zanikanost. V tej etazi se rudarji že več ne spoznajo, ali smo na etazi ali pa na kakem jezeru. Tukaj bomo že kmalu za vozički plavali. G. nadpaznik bi pa svetoval, da bi bolj gledal na naprave in priprave v premogu, da bi odstranili take nevarnosti in nereda v rovih, ne pa, da rudarje po nedolžnem preganjanju in obrekuje.

Te njegove metode je že g. obratovodja sam spoznal in dognal, da ni vse tako kakor g. nadpaznik slika rudarje.

Za enkrat to, če ne bo zadostovalo, pridemo bolj obširno na dan.

Delu čast in oblast!

Rudarji.

Sv. Krištof.

KAJ DELA REŽIMSKI GERENTSKI SOSVET V OBČINI SV. KRISTOF?

V letu 1927 je režimski gospodaril tako, da je občini prikeritno 240.466 Din deficita, od katerem bomo se pisali. Kdo naj plača ta velikanski gerentski deficit? Seveda delavec in kmet! Na svoji seji je gerentski svet soglasno sklenil, da se v pokritje občinskih potrebščin in za krajevni ubožni zaklad pobira 200 % do-

mnenje tudi o »Enotnosti«. Vem to, da je v sedanjem času reakcionarnih in izjemnih zakonov zelo težko pisati to, kar bi proletarijat moral vedeti. Sovražnikov se ne more hvaliti; teh pa je toliko, da ako bi se hotelo vse zločince razkrinkati, bi morala izhajati »Enotnost« dvakrat na dan, v normalnih razmerah namreč, tako se pa po zakonih zahteva, da se mora gniti hvaliti in o vsem molčati. Predvsem je potrebno, da naš list ne gre po potu »Napreja« in »Delavske Politike«. Zadnje številke so se zelo korigirale na boljše, list je pregleden, piše se res samo to, kar delavec rad čita in kar ga zanima. Iz lista mora odpasti obrekovanje in golo natolcevanje brez dokazov. Tudi socializem bo delavstvo marsikaj odpustilo tedaj, ko postanejo iz patriotov in zaveznikov buržuazije marksisti, čeprav desnega krila. Dosledno naj se piše, marksistično in stvarno. V listu naj se pokrene vprašanje med delavstvom, kaj in kako naj list piše, kaj želijo, da se pride v list itd. Ako bomo v tem dosledni, se bo delavstvo kmalu oprilelo edinega pravega delavskega lista »Enotnosti«. Pri nas list »Enotnost« delavci, zlasti drugo stran hvalijo. Le tako naprej po začrtani poti in uspeh ne bo izostal, tako pravijo pri nas. Ven iz blata, pišimo za sedanjí čas, ne za sto let naprej. Predvsem pomagajmo graditi strokovne in kulturne organizacije, bicažno vse, kar delavstvu škoduje, delavec je v duši zdrav in ni več daleč čas, ko bo dosedanje voditelje patriote zamenjal z marksisti. Končno Vas prosim še to, objavite tako kakor sem pisal, ker to ni moja izmišljotina, temveč to so mi narekovali delavci.

Med tem pa na delo za delavski tisk,

K. Maribor.

klad k direktnim davkom, 300 % pa se naloži na užitnino, vino in mošt. Za hektoliter piva je določeno 25 Din, za žganje 9 Din, za poslano žganje 4 Din itd. — Slavní gerentski svet je našel člen 79 občinskega reda, da je naložil na plača delavcev in kmetov nova bremena, milijonski trboveljski družbi pa gerentski svet lajša obremenitve. To je gerentski svet TPD, protijudski sosvet! Kdo je zakrivil deficit? Člen 82 finančnega zakona, ki je delo S.K.V., SDS bi rada bila »popolnoma«, toda nove obremenitve so bile sklenjene »soglasno« tudi z glasovi SDS, direktorja TPD. Med ljudstvo pošiljate svoje agente nabirati podpise proti proračunu, v gerentskem svetu pa glasujete za nova davčna bremena, za preobremenitev »malega človeka« kot gorvite. — 12. februarja je glasovanje v občinski pisarni za ta sklep. Vaš odgovor je in mora biti: Kdor je zakrivil deficit, naj ga tudi plača! Mi ne prenesemo nobenega novega davka, zahtevamo progresivno obdavčenje kapitala, posebno TPD. Zahtevamo volitev novega občinskega odbora, ki mora rešiti tudi korupcijo gotovih elementov. Kdor je zakrivil, naj plača, kot gerent v Zagorju.

OBVESTILO

DELAVCEM IN KMETOM OBČINE SV. KRISTOF.

Ker se s strani gotovih SDSarjev agitira z mojim imenom in navaja celo, da sem pristal, da bom kandidiral na »Združeni listi SDS in SKS«, izjavljam, da so to samo podle fašistične izmišljotine, ki hočejo zmešati naše delo s takimi intrigami. Opozarjam vse sodruge delavce in kmete, da takim lažem ne nasedajo. Nisem bil nikoli in ne bom »štifelpuc« kapitalističnih strank. Gospodi pri SDS pa spustite, da s spremembo imena ne morejo zabrisati sledov svojega fašističnega terorja. Delu čast in oblast!

Hudajama, 4. februarja 1928.

Anton Goršek.

Dopisi.

SODRUGU RIŽNARU!

Dragi sodrug! Zelo sem se začudil, ko sem v »Delavski Politiki« čital Tvoj »prostovoljni« zagovor Korena. No, pa kakor sam razumem dobro, da je kruhek kruhek, vendar mi je žal take, da Te bodo ljubljanski sodrugi vsaj moralno opojali. Ali nisi bil baš Ti tisti, ki je na znanem shodu pri Lloydju pred 30 pomočniki javno govoril, »da so se štrajkbreharji zmenili, da se mora »mišar« reducirati in da je Koren potemtak mesto Tebe vrzel mene na cesto?« Pravš, da odbor, ki je izkličil Korena, ni bil sklepčen, več pa dobro, da sta od 9 članov bila odsotna samo dva. Sodrugi Rižnar, pošteno to ni, škoda zate! Sam si obsodil z nami vred štrajkbreherstvo, sedaj pa trdiš, da moji članki v »Enotnosti« niso resnični. Ali Ti res »srce narekuje«? Kaj pa z nadurami? Ali si se potobal in jih podaril Kristanu? Kako boš še komu pogledal v oči? Pusti Sveteka, naj on laže, on nima več zgubiti proletarske poštenosti, v njegovih krogih mu je tudi ni treba. Ti pa spadaš med nas proletarce in zato pazi na svoje pošteno ime, ker tudi kruhek ti ne bo teknil, če bodo s prstom kazali za Teboj: Prodaj se je, prodal se je...! Zupan Niko.

* S. Rižnar je v »Delavski Politiki« napisal »popolnoma prostovoljno« članek v obrambo svojega delodajalca Korena.

RUDARJEM, DELAVCEM V POJASNILO.

Trbovlje, 8. februarja 1928.

Znašel se je človek, ki je uvidel bedo rudarja-delavca. Ta človek je mesar g. Drago Kovač, ki je prvi začel sekati meso po znižanih cenah, t. j. 1 kg 10 Din, in to brez razlike kakovitete mesa. Ko so to uvideli ostali mesarji, posebno milijonarja Skale in Pokošek, sta Kovaču takoj skočila v hrbet in vrgla na trg bučo in nastavila ceno 8 Din za kg. Seveda ne zaradi tega, ker želita rudarjem blago res po nizki ceni dati, temveč zato, da uničita mesarja g. Kovača, da bosta potem zopet lahko prodajala sama meso po 16 Din kakor poprej. Če nimata smisla, da bi darovala en dinar za bolnega in brezposelnega rudarja, bosta še manje dajala meso po znižanih cenah. Še to, ko je Kovač prošil za klavnico, da bi kral svoj živino, so mu vsi mesarji nasprotovali, boječ se konkurence. —

Delavstvo ne bo hodilo k Skale-Pokoškiju po meso, ampak k tistemu, ki mu je prvi nastavljal prave cene, to je znaniše — ker se rudarji zavedamo, če tega mesarja uničimo — da bo moral iti, ne bo več Skale-Pokošek prodajal meso po 8 Din kg, ampak zopet po 16 Din.

Eden za vse. G.

— Iz Tržiča. Kakor je vsem sodrugom že znano, ima v tržičski predmestni glavno besedo gospod, katerega vsi dobro poznate. Ta gospod misli, da ima že toliko moči nad delavstvom, da se mu nobeden ustavlja ne more. Ni še dolgo, ko je vrzel sodbrga Kvedra na cesto, že se pojavlja zopet nekaj sličnega. Sedaj se je spravil na čez 60 let starega moža, ki dela pri parnem kotlu kot kurjač. Kar naenkrat se spomni na njega in ga iz elektrokotla odstavi z motivacijo, da ne sliši dobro. Čudno, 37 let je šlihal, a sedaj naenkrat ne sliši. Pa ravno nad njega se spravi, ker ne more nad druge. Ta se ne hodi poklanjat v konzul socialpatriotom kakor drugi. Le socialno se dela pri tej tvrdki, kdor je socialist živi, kdor misli drugače, mora poginiti. Pa se motijo. Prišel bo čas, ko bo tudi ta roža usahlila, ki sedaj še tako lepo cvete. Pozivam vse delavce, da naj pokažejo, da so delavci ne pa hlapi socialpatriotov. Škoda, da se vse boji Snojia in če ga vidijo, že se mu kar klanjajo. Mislimo, da je tudi on bil delavec in da se mu še lahko to pripeti. Kdor visoko leta, nizko pade. Pripomnim še, da ima ta gospod navado tako, če je kakšen shod ali kaj podobnega, da se trka na prsa in pravi »30 let sem že socialist«, to pa ne pove, da se je v teh letih dobro naučil ljudi preganjati in šikanirati. Ker vem, da manjka prostora v delavskem listu za take stvari, ključem vsem tržičkim delavcem: Proč s takimi ljudmi, ven jih zmečite iz delavskih vrst! Delu čast in oblast. Za več Tržičanov F. F.

LIKVIDACIJSKIMO ODBORU II. RUDARSKE SKUPINE V TRBOVLJAH.

Odgovor na predlog Likvidacijskega odbora z dne 22. januarja 1298.

Velenje, dne 5. februarja 1928.

Predlog.

Velenjski rudarji, zorani na sestanku, dne 5. februarja 1928, skleneno po zaslišanju poročil svojih delegatov tukajšnjega lokalnega odbora II. rudarske skupine sledeče:

1. Poslovno o delovanju delavskih in nameščenskih zaupnikov smarajo rudarji za nesprejemljiv, ker se s tem poslovnikom jemlje in krati rudarskemu delavstvu še ono malo svobode in demokracije, ki mu je po starem avstrijskem rudarskem zakonu bila dana.

2. Odbor II. rudarske skupine naj ukine likvidacijo in izvoli redni odbor.

3. Zahtevamo, da se ustanovi »Borza dela za rudarje« v Trbovljah in v to svrhu naj se redni odbor II. rudarske skupine obrne na ministristvo za socialno politiko in Delavsko zbornico, da ti dve inštanči financirata ustanovo tega urada.

4. V svrhu financiranja »Borze dela za rudarje« predlagajo zbrani rudarji, da se odtegne polovico zneska Delavski zbornici, t. j. 50 %, kateri znesek naj upravlja II. rudarska skupina sporazumno z »Borzo dela za rudarje«.

5. Zbrani rudarji so proti vsakemu povišanju prispevkov, dokler se ne vidi, kakšen je pravičnik Borze dela in kako bo ta Borza dela funkcionirala.

S tem rudarji umaknejo svoj prvotni predlog po izvajanju »Zakona o zaščiti delavcev«, ker poslovnik, ki ga je izdal minister za socialno politiko, in to popolnoma onemogočuje izvajanje Zakona o zaščiti delavcev.

Obenem se pooblašča s. Pevca, delegata Delavske zbornice, da ta naš predlog na plenarni seji Delavske zbornice iznese in ga zagovarja. Za lokalni odbor II. rudarske skupine v Velenju:

Andrej Martinšek, t. č. načelnik.

Josip Polonc, t. č. namestnik.

— Tržič. Dovolite, da se tudi mi enkrat oglasimo. Kakor povsod, tako se tudi tu nenasiit kapitalizem kaže v vsej svoji gnolbi in puhlosti. Kaj naj bi omenjali: nezadostne plače, številne vsemočje šikane, kazni itd. Če le besedo zineš, si že lahko kaznovan z denarno globo, ali pa si že na cesti. Če kapitalista ali njegove hlape prav ne pogledaš, pa si že lahko deležen vseh mogočih dobrot, ki jih bogatini tako obilno dele med

nas toti zaničevane trpine. Kapitalisti mi mar, če ubogi delavec od gladi pogine, samo da mu bogastvo leti na kup. Kaj njega briga, če so številni brez dela, brez jela, brez strehe; saj on to ravno hoče, da izžete še bolj izžema, da odpor, v kolikor ga je, se lažje zatre. Z žalostjo omenjamo, da delavsko gibanje v našem kraju slabo napreduje; strokovne organizacije ne kažejo baš povoljnih uspehov. Kako pa tudi ne, saj jih vodijo socialpatrioti, ki še nikdar niso resno mislili na razredni boj. Kako zalostno dejstvo je to, ako na primer razredno zavedni delavci hočejo prirediti kako zborovanje ali slično, si morajo zato potrebni prostor drugod iskati. V Delavskem domu zanje ni prostora. Delavski dom ni za delavce, ampak samo za socialpatriotske voditelje, da morejo tu neomejeno komandirati. Ključem vsem razredno zavednim delavcem: pristopajte v strokovne in kulturne organizacije. S pravilnim in poštenim delom si bomo osvojili Delavski dom, ki gre nam vsem delavcem, ne pa nekaterim, ki ga izrabljajo v svoje posebne namene. Naj vedo socialpatrioti, da ni več daleč čas, ko bo proletarijat, ki je največja sila tega sveta — z njimi pošteno obračunal. Vedite, da je kapitalistična zgradba v popolnem razkrajanju in da niti vi, niti kdo drugi tega poloma ne more preprečiti. Po vsem svetu se pripravljajo nove morije, toda socialpatriotska stranka do danes še ni in tudi nikoli ne bo podvela nobene resne akcije proti vojnam. Dolžnost pa je nas delavcev samih, da se vsi enotno organiziramo in da tudi vsi resno delamo v njih. Ker je tako si bomo priborili že izgubljene pridobitve; je tako si bomo izboljšali življenjske pogoje, je tako bomo preprečili nove morije, je tako bomo končno strmoglavili vse zlo krute kapitalizma. Da se pa to čimprej zgodi, je treba iti z vsemi močmi na delo! — Razredno zavedni.

— Celje. Celjski dopisnik »Delavske Politike«, ki bi bolje storil, da bi se zanimal za delavstvo v Vest-novi kemini in cink-tovarni, nam očita, da hodimo v Bernot-Leskovšekov želmik. Dragi bradač, ne boj se za Bernotovo zelje in za naše žolodce, skrbi za sebe, za svoj koritke, ki se ti mae, ker ne dobiš niti enega člana v strokovne organizacije. Že par let imamo namreč v Celju tajništvo Strokovne komisije, organiziranih pa nič, tako da je vsakomur jasno, da je tajništvo zaradi tajnika in ne zaradi delavskih potreb. Rezultat parletnega dela socialpatriotov je ta, da imamo crne in žolte organizacije, rdečih pa ne. Delavci pravijo, moramo

UGANKE IZ HRASTNIKA.

1. Katera noša in moda je v Jugoslaviji najbolj razširjena?

Raztrgana!

MALO RAZGOVORA.

Prejeli smo:

Trbovlje, dne 6. februarja 1928.

Ko sem sprejela v petek naš list »Enotnost«, sem bila kakor vedno preveč zaposlena, da bi ga takoj prečitala. Zvečer ga pa vzamem v roke in kot je moja navada, ga prečitam od kraja do konca in naletim na dopis pod »Trbovlje«. Pisec poroča o nedeljskem shodu, potem pride tudi k sklopičnim predavanjem. Zdi se mi, da so predavanja strup za delavstvo. Pisec tega dopisa naj si blagovolji zapisi tole v album. Dobro bi bilo za trboveljsko delavstvo, ko bi se srce ne razlival vse hujši strup v delavske glave in drga, kot se jim pri teh predavanjih. Kajti, ako je res kaj takega, kar bi nasprotovale našim delavskim načelom in interesu, se značajan človek ne pusti odvrniti od svojega načela. Zenska sem, ali tega se ne bojim, da bi mi ta predavanja vsilila drugo prepričanje, kot sem ga imela že od nekdaj. Res sem ženska, ali svojega prepričanja ne menjam, kot perilo, kakor to delajo nekateri moški sodrugi. Ako je za njih žep boljše, so koj pripravljeni menjati svoje mnenje. Zato naj bo pisec članka brez skrbi, kdor je značajan, se ne pokvari niti tam, kjer je res nevarnost. V istem članku se napada tudi moje osebo in moje versko prepričanje. Ako je poštenjak, ga prosim, da se podpiše, ako se ne sramuje, da blati po časopisju svoje lastne sodruge ali sodružice. Prosim ga, da se podpiše tudi zato, da vem, kdo ima pri tem skodo, kakšna je moja vera in mi razloži ter pouči v tem, kje obstoji zakon, ki nam prepoveduje svobodo vere. Vedno oznanjujete, da bodi naš program — svoboda delavstvu — toda to ni svoboda, ako se človeka javno napada v časopisju zaradi vere. Zalostno je tudi, da se v delavskem listu »Enotnost« napada lastne naročnike.

T. Špiler, Trbovlje.

Draga sodružica Špilerja!

Tvoj gornji dopis mi imponira, ker je odkrit in korajžen, kakor se spodobi za ženo-sodružico, bojevnico. In odkrit bom tudi jaz, ki pišem tole pripombo uredništva k Tvojem pismu.

Napacno si razumela — verjamem da nehoče — da dopisnik pod »Trbovlje« v prejšnji številki obsoja vsa sklopična predavanja sploh. Noben proletarec ne more biti proti predavanjem in tak tudi dopisnik ni. On je samo proti gotovim predavanjem, in sicer takim, da Delavska zbornica pošilja razrednemu delavstvu predavatelje klerikalce ali demokrate, ki predavajo v svojem buržuaznem duhu in ne s stališča razrednega boja. To bo treba res odpraviti, predavanja pa morajo seveda ostati; delavstvu v delavskem domu naj predavajo marksisti, klerikalci in demokrate pa naj vrše predavanja v svojih domovih svojemu delavstvu. — Verjamem, da

polago knjižnica, radio, časopisi, nadalje soba »jačejke«, t. j. celice komunistične stranke, soba za »komsomolce«, t. j. za zvezo komunistične omladine, (Komsomol je kratica za: komunistični sovjuz molodjoži.) V večini obratov so nam pokazali tudi prostore za strelske vaje, katerih se udeležujejo tudi delavke. Po 4. uri, ko so delavci hoteli domov, smo po cestah srečevali oborožene komsomolce, ki so v spremstvu oficirjev korakali na strelišče in peli krasne marše, med katerimi mi je najbolj ugajal Budjoni marš. (Dalje prihodnjič.)

POŠLJIMO DELAVSKO DELEGACIJO V RUSIJO!

Iz raznih krajev dobivamo delavska pisma sledeče vsebine: »V zadnji številki »Enotnosti« sem čital članek »Kaj sem videl v Moskvi«. To me je tako navdušilo, da sem sklenil tudi jaz iti gori pogledati in se prepričati na lastne oči. — Prosim Te, pojasni mi, kako bi se moglo priti gori, kako so stroški, kake potne liste je treba in če bi se dobila kaka

Tebi, ki si trdna in zavedna v svojem prepričanju, ne bo nihče na predavanjih vsilil drugega prepričanja. — Toda ne gre za Tebe in še par tucatov drugih trdnih, radi še nezavednih in radi omahljivih moramo zahtevati, da naj predavajo marksisti in ne buržui.

Iz dopisa v prejšnji številki nisem mogel razbrati, da napada ali blati kdo Tebe, s. Špilerjeva. Dopisnik je omenil le eno žensko in to neko »verno spiritistinjo«. To ni po mojem mnenju niti napad, še manj pa blatenje. Označba »verna spiritistinja« je lahko samo netočna konstatacija, bojim pa se, da ni netočna, ker v svojem dopisu svojo »vernost« nekako braniš, o »spiritizmu« pa molčiš. »Ali ima kdo škodo, če sem verna?« vprašuješ. Brez dvoma je za razredno-bojevno fronto škoda, če je kak »sodrug ali sodružica zastrupljena s krivimi nauki vere.« Religija je opijum za ljudstvo« je govoril in pisal sodrug Lenin in ne brez razloga. Mi danes sicer ne vodimo kakke posebne akcije proti cerkvi in veram, ker nimamo potrebnih sil in ker je v kapitalistični družbi skoraj nemogoče zrušiti religije, toda v USSR posvečajo temu vprašanju veliko pozornost. Kdor veruje, da je današnji družabni red, da eni delajo, drugi pa uživajo, od boga, da so razredi od boga, ta se bo težko boril za odpravo današnjega družabnega reda in za novo brezrazredno družbo. — Vsak ima seveda »svobodo«, da veruje, če hoče in kar hoče, kdor pa pravi, da je razredno bojevni marksist, ta pa je »svobode« nima več, ker religije z revolucionarnim marksizmom niso združljive. H.

Za »Enotnost« dvakrat na teden.

12.167 Din tiskovnega sklada, 671 novih naročnikov, 333 za dvakratredensko izhajanje.

IZKAZ TISKOVNEGA SKLADA

od 1. do 7. februarja 1928.

Novo mesto: nižji kmet 5, Preželi 5, Pirnar 5, Kandija 2, Avbar 6, Fink 5, Matoh 2, Redek 5, Preželi 5, S. 5, Gazdova 2, Binder 2, Vesel 2, Kuda 5, Gregor 3, Mikec 2, skupaj 56 Din. (Ta znesek je bil že objavljen, danes samo v svrhu kontrole objavljamo imena.) Zalog: Bertosi 4, Cerne 5, 3, Zupanec 5, Blaž 3, Smirnov 4, Cerni 1, 3, Jurca 8, 1, Jurca 10, Anton 4, Kren 2, Dorež 2, Zabužkovšek 3, Cermelj 4, skupaj 50 Din. Salumnes, Francija: Polhin 10 ir., Langer 5 ir., Zuzelj 5, Zupanec 5, Kovacic 5 ir., Susnik 5 ir., skupaj 76,30 Din. — Ljubljana: Monte Kristo 5, J. P. 5, Marat 10, Prij Petro 5, Leon Peter 4, skupaj 29 Din. Rajenburg: Čec 5. Trbovlje: Majcen 15, Levčar 5, skupaj 20. Maribor: M. B. 24, Canžek 10, skupaj 34. Velenje: Kalisnik L. 5, Kalisnik 1. 5, Diagotinsk 5, skupaj 15 Din. Hrasnik: Kesman 3, Sauric 6, skupaj 9 Din. Kočevje: »Rentni odbor OUZD, kaj je z rešitvijo pritožbe zoper opr. števil 17.169.1—27.« 5 Din. Zidani most: Doper 5 Din. Spegel 10,50, skupaj 15,50. Javornik: Noč 2, Križe: Gradisar 5, skupaj 265,80 Din. Od 4. sept. 1927 12.167,70 Din.

ZA POVEČANJE »ENOTNOSTI«.

Javornik, dne 27. januarja 1928.

Velikokrat sem že čital v našem edino delavskem listu »Enotnost« poziv na vse zavedne sodruge-trpine, da naj gredo na delo za dvakratredensko izhajanje »Enotnosti«.

Zdrava je ta misel in vsi zavedni proletarce, jo mora podprati in ne samo pozdraviti, ampak tudi dejansko pripomoči, da se realizira. Ne samo, da po naš tehnik izhajal dvakrat tedensko, ker to še ne zadostuje za današnje razdrapanje razmere, v katerih se nahaja proletarijat Slovenije, ki ga zastruplja meščanski in takozvan lazsocialistični, štrajkbreherški tisk. Tako ključem vsem sodrugom-trpinom širom Slovenije in preko njenih meja, ne samo dvakrat tedensko, ampak naš bojevnik »Enotnost« naj postane dnevnik in proč z meščanskim strupom. V delavskih družinah naj se bere delavski časopis »Enotnost«, ki res zastopa pred nenasiito buržuazijo trpine proletarce.

Zato pošiljam 25 Din za naročnino, 10 Din pa za tiskovni sklad.

Delu čast in oblast.

Kovinar.

IZ UPRAVE.

VSEM! Prejšnji številki smo priložili položnice in nujno prosimo vse one, ki nimajo poravnane naročnine, da to takoj storijo. Vsi oni, ki so zasoli z naročnino več kot tri mesece, dobijo samo še to številko, ker ne gre, da bi redno plačujoči trpeli vsied takih, ki z naročnino zaostajajo. Zagorje: Obačrac za kolportazo smo prejeli v redu za 1927. leto.

Provizija kolporterjev znaša 25 %.

VABILO

na I. gostovanje Delavskega odra »Svoboda« v Ljubljani na Viču dne 12. februarja 1928 ob pol 8. uri v sokolski dvorani.

Vprizori se velika senzacija:

SCAPINOVE ZVIJAČE

v moderni izdaji: »Tom Sawyer«, Sketch v treh dejanjih.

Bombe smeja!

Pridite!

Vstopnice se dobijo v Konzumnem društvu na Viču in v Strokovni komisiji, Gradišče 2. Delavski oder.

Kaj sem videl v Moskvi!

Popripovedovanju s. Tometa.

Obiski v tovarnah.

Centralnemu odboru zveze živilskih delavcev sva s. Pretinjem izrazila željo, da si ogledava življenje delavcev in stanje po tovarnah. Najini želji so takoj ugodili, za prve dni so nama dodelili za tolačca s. Rajo Wolf, prevajalko v C. K. Piščevikov, ki govori poleg rusčine še nemško, francosko, angleško in hebrejsko. Z avtomobilom živilske organizacije smo se vozili po mestu in kjer sva hotela, je avto vstavil in šli smo v tovarno. — Kot živilska delavca sva se žanimala predvsem za obrate živilske stroke. Bilo bi sicer zelo zanimivo gledati tudi velikanske moskovske strojne tovarne in drugo industrijo, pa zato ni bilo časa.

Tako smo se vstavili pred tovarno z velikansko rdečo zastavo in napisom: I. tobacna tovarna »Dukat«. Na vходу nas je vstavil portir in na pojasnilo s. Raje Wolfove, smo dobili »vstopno karto«, s katero smo smeli v tovarno. Prvo smo naleteli na prostore fabkoma (fabriški komitet), kjer smo našli predsednika, predsednico in tajnika. Fabkom je neke vrste izpopolnjen odbor naših obratnih zaupnikov, izvoljen od delavstva in samo od njega odvisen. V fabkom volji delavstvo delegate po oddelkih in ti izvolijo izmed sebe funkcionarje, ki vodijo vsa dela fabkoma, za kar jih mora plačati podjetje, Fabkom se interesira za vse, brez fabkoma se ničesar ne sme in ne more narediti, v nobeni tovarni, v nobenem podjetju v Rusiji. V vprašanih plač, akordnih postavk, higijene, delovnega časa, izboljšanja strojev ali povečanja obrata, skratka v vsem »odloča fabkom v sporazumu z ravnateljstvom. Iz pisarn fabkoma smo šli v ravnateljstvo. Rdeči direktor je tobacne tovarne »Dukat«, je neki bivši ključavničar, ki je bil pred revolucijo, še v mirni dobi nep